

Strasbourg, 11 decembrie 2015

CEPEJ(2015)10

COMISIA EUROPEANĂ PENTRU EFICIENȚA JUSTIȚIEI

(CEPEJ)

Ghid de bune practici privind executarea hotărârilor judecătorești

Adoptat la cea de-a 26-a sesiune plenară CEPEJ

10-11 decembrie 2015

Această traducere a fost realizată ca parte a unui proiect cofinanțat de Uniunea Europeană și Consiliul Europei. Punctele de vedere exprimate în prezentul document nu pot fi considerate în niciun fel ca reflectând opinia oficială a oricăreia dintre părți.

Translation co-funded
by the European Union

Ghid de bune practici privind executarea

Guillaume Payan^[1]

Conferențiar și cercetător la Universitatea Toulon

Membru al Centrului de Politici și Drept Comparativ Jean-Claude Escarras (CDPC-JCE), Centrul Național Francez pentru Cercetare Științifică, Unitatea Comună de Cercetare 7318 privind Dreptul Internațional, Comparativ și European (UMR CNRS 7318 DICE)

1. Însărcinarea executorilor judecătorești cu efectuarea proceselor de executare

1.1. Funcțiile executorilor judecătorești

1.1.1. Aplicarea titlurilor executorii

1.1.2. Activitățile secundare ale executorilor judecătorești

1.2. Garanții statutare pentru executorii judecătorești

1.2.1. Reguli pentru formare profesională

1.2.1.1. Conținutul formării profesionale

1.2.1.2. Infrastructura formării profesionale

1.2.2. Reguli privind exercitarea profesiei

1.2.2.1. Reguli privind organizarea profesiei de executor judecătoresc

1.2.2.2. Reguli privind monitorizarea acțiunilor executorilor judecătorești

2. Asigurarea că părțile înțeleg pe deplin procesul de executare a hotărârilor judecătorești

2.1. Informarea părților cu privire la procesul de executare a hotărârilor judecătorești

2.1.1. Informarea părților cu privire la legislația aplicabilă

2.1.2. Informarea părților cu privire la procesele de executare a hotărârilor judecătorești în care sunt implicate

2.2. Caracterul inteligibil al legislației aplicabile

2.2.1. Claritatea procedurilor

2.2.2. Claritatea costurilor

3. Asigurarea calității procedurilor de executare a hotărârilor judecătorești

3.1. Cerințe de calitate înaltă pentru procedurile de executare a hotărârilor judecătorești

3.1.1. Eficiența procedurilor de executare a hotărârilor judecătorești

3.1.1.1. Accesul efectiv la procedurile de executare a hotărârilor judecătorești

3.1.1.2. Informații legate de debitori și de activele lor

3.1.1.3. Factori care contribuie la executarea rapidă a hotărârilor judecătorești

3.1.2. Cerințe privind justetea procedurilor de executare a hotărârilor judecătorești

3.1.2.1. Drepturile și obligațiile debitorilor în timpul derulării procedurilor de executare a hotărârilor judecătorești

3.1.2.1.1. Asigurarea respectării drepturilor debitorilor

3.1.2.1.1.1. Încurajarea implicării debitorilor în procedurile de executare a hotărârilor judecătorești

3.1.2.1.1.2. Protejarea dreptului la viața privată pentru debitori și familiile lor

3.1.2.1.1.3. Asigurarea unor condiții decente de viață pentru debitori și familiile lor

- 3.1.2.1.2. Pedepsirea abuzurilor și infracțiunilor debitorilor
- 3.1.2.2. Drepturile și obligațiile terților în timpul procedurilor de executare a hotărârilor judecătorești
- 3.1.2.2.1. Asigurarea respectării drepturilor terților
- 3.1.2.1.2. Stabilirea drepturilor terților și pedepsirea încălcării acestora

3.2. Controlul calității procedurilor de executare a hotărârilor judecătorești

4. Promovarea utilizării terminologiei juridice comune în contextul executării hotărârilor judecătorești

Atașament: Glosar

Introducere

1. Întrucât Curtea Europeană a Drepturilor Omului a corelat executarea hotărârilor judecătorești cu condițiile legate de un proces echitabil, aceasta a devenit unul dintre principalele puncte de interes pentru activitatea Consiliului Europei.

2. În decizia din cazul *Hornsby c. Greciei* din 19 martie 1997 (cererea nr. 18357/91), Curtea a reținut că dreptul de acces la instanță ar fi „iluzoriu dacă sistemul legal intern al statului respectiv ar permite ca o hotărâre definitivă și obligatorie să rămână inoperantă, în detrimentul uneia dintre părți”. Este de neconceput ca articolul 6 (paragraful 1 din CEDO) să descrie în detaliu garanțiile procedurale oferite părților [...] fără a proteja executarea hotărârilor judecătorești. ... Executarea unei hotărâri judecătorești pronunțate de o instanță trebuie astfel privită ca o parte integrantă a „procesului” în scopul Articolului 6”. Prin această decizie, Curtea Europeană stabilește dreptul european de executare a hotărârilor judecătorești pe baza Articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. În câteva decizii în acest sens, Curtea a precizat aplicabilitatea acestui drept și a extins-o la situații în care executarea hotărârilor judecătorești este aplicată împotriva persoanelor fizice (de exemplu, în decizia *Lunari c. Italiei* din 11 ianuarie 2001, cazul nr. 21463/93).

3. Alături de jurisprudența Curții Europene, activitățile Consiliului Europei în acest domeniu au dobândit o formă tangibilă prin Recomandarea Rec(2003)17 a Comitetului de Miniștri către statele membre (adoptată de Comitetului de Miniștri la 9 septembrie 2003 la cea de-a 851 ședință a miniștrilor adjuncți). Scopul acestei recomandări a fost să stabilească standardele europene privind executarea hotărârilor judecătorești în procedurile civile și comercială. Recomandarea cuprinde reguli destinate să îmbunătățească procesul de executare a hotărârilor judecătorești și cu privire la statutul și funcțiile „executorilor judecătorești”. Mai general, ea oferă cadrul general la care Statele Membre ale Consiliului Europei sunt invitate să fac referire atunci când elaborează sau amendează legislația națională privind executarea hotărârilor judecătorești.

4. Ca urmare a recomandării, Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ), al cărei statut prevede ca obiectiv facilitarea implementării instrumentelor juridice internaționale ale Consiliului Europei privind eficiența și caracterul echitabil al justiției, a adăugat executarea hotărârilor judecătorești pe lista priorităților sale. În practică, acest lucru a condus în primul rând la elaborarea, în anul 2008, a unui studiu comparativ supervizat de CEPEJ privind executarea hotărârilor judecătorești în Europa (J. Lhuillier, D. Lhuillier-Solenik, G. Nucera and J. Passalacqua, *Executarea hotărârilor judecătorești în Europa*, Studiile CEPEJ nr. 8, Consiliul Europei) și apoi la înființarea în același an a unui grup de specialiști (grupul de lucru pentru executarea hotărârilor judecătorești, CEPEJ GT-EXE). Lucrările desfășurate de acești experți au condus la elaborarea, în anul 2009, a documentului „*Linii directoare pentru o mai bună implementare a recomandărilor existente ale Consiliului Europei privind executarea hotărârilor judecătorești*” (CEPEJ(2009), 11REV2, 17 decembrie 2009, adoptat de CEPEJ în cea de-a 14-a reuniune plenară, la Strasbourg, la 9 și 10 decembrie 2009)[2]. Scopul acestor Linii directoare a fost asigurarea eficienței standardelor europene privind executarea hotărârilor judecătorești prevăzute în Recomandarea Comitetului de Miniștri Rec (2003) 17. În acest scop, aceștia au privit executarea hotărârilor judecătorești dintr-o perspectivă integrată, atotcuprinzătoare, combinând într-o discuție generală principiile care guvernează procedurile de executare a hotărârilor judecătorești cu cele care prezintă interes pentru profesioniștii responsabili pentru implementarea lor. Luate împreună, cele 82 de puncte ale acestor Linii directoare sunt destinate să reprezinte fundamentul pentru un sistem de executare a hotărârilor judecătorești care asigură echilibrul corect între drepturile creditorilor și cele ale debitorilor.

5. Până în prezent, niciun stat membru al Consiliului Europei nu a respectat toate Liniile directoare privind executarea hotărârilor judecătorești. În consecință, CEPEJ și, în particular, Grupul său de lucru pentru calitatea justiției, au decis să facă un nou pas în această direcție prin elaborarea unui *Ghid de bune practici pentru executarea hotărârilor judecătorești*. După elaborarea unui „sistem ideal de executare a hotărârilor judecătorești”, destinat să reprezinte o sursă de inspirație pentru statele membre ale Consiliului Europei, acum scopul este să se vizeze acceptarea în sistemele juridice naționale a principiilor și soluțiilor stipulate în Liniile directoare pentru executarea hotărârilor judecătorești din 2009. Prezentul Ghid nu are scopul să

creeze noi standarde la nivelul Consiliului Europei. El dorește doar să evidențieze anumite soluții aplicate în statele membre.

6. În prezentul document, termenul de „bune practici” trebuie înțeles astfel. În primul rând, termenul de „practică” este utilizat într-un sens larg. El se referă la diversele surse legislative (legi, reglementări și jurisprudență) și nu doar la practicile profesionale. În combinație cu acest termen, adjectivul „bun” se referă la abordările adoptate de unul sau mai multe state membre, care oferă satisfacție din perspectiva respectării atât a intereselor private (în special cele ale creditorilor și debitorilor) cât și a intereselor generale (precum certitudinea juridică, ordinea publică și prosperitatea economică). Mai exact, termenul de „bune practici” este utilizat aici pentru a desemna abordările naționale care sunt integral conforme cu principiile și obiectivele pe care se bazează Liniile directoare privind executarea hotărârilor judecătorești. În prezent aceste abordări au fost adoptate în măsură diferită în Europa. Dacă ele ar fi adoptate în toate statele membre, acest lucru ar contribui semnificativ la îmbunătățirea eficienței executării hotărârilor judecătorești la nivel național promovând în același timp valorile care stau la baza Consiliului Europei.

7. În consecință, prezentul ghid nu trebuie avut în vedere separat de Liniile directoare privind executarea hotărârilor judecătorești și de Recomandarea Comitetului de Miniștri care îl preced. El urmărește același scop de îmbunătățire a calității executării hotărârilor judecătorești la nivelul Consiliului Europei și se aplică în același domeniu. Astfel, în primul rând, el se referă doar la procedurile civile, și nu la cazurile penale și administrative (acestea din urmă fiind acoperite de Recomandarea Rec(2003) 16 cu privire la executarea deciziilor administrative și a hotărârilor judecătorești în domeniul dreptului administrativ, adoptată de Comitetul de Miniștri la 9 septembrie 2003 la cea de-a 851 ședință a miniștrilor adjuncți). În al doilea rând, bunele practici prezentate se referă la executarea deciziilor judiciare și nejudiciare (ca de exemplu actele notariale)^[3].

8. Principalele surse pentru prezentul ghid de bune practici sunt reprezentate de două documente elaborate de Uniunea Internațională a Executorilor Judecătorești (UIEJ), respectiv Chestionarul general pentru executare (care conține statistici actualizate periodic colectate de la organizații profesionale ale funcționarilor judiciari și ale altor profesioniști în domeniu din statele membre, împărțit în 26 de categorii de interes și 350 de întrebări care acoperă diverse aspecte ale executorilor judecătorești și ale procedurilor de executare civilă) și ediția din 2014 a Raportului privind aplicarea în statele membre a UIHJ (elaborat de Grupul de Lucru UIHJ-GT-EXE).

9. Bunele practici descrise în prezentul document pot fi împărțite în patru categorii principale. Prima derivă din premisa că executorii judecătorești trebuie să dețină controlul complet asupra procedurilor de executare. A doua reprezintă o recomandare generală a statelor membre ale Consiliului Europei pentru a asigura că procesul de executare este înțeles de toate părțile. A treia este legată de îmbunătățirea calității procedurilor de executare și de necesitatea unui control periodic al calității. A patra este legată de promovarea utilizării terminologiei juridice comune pentru descrierea procedurilor de executare.

1. Însărcinarea executorilor judecătorești cu efectuarea proceselor de executare

1.1. Funcțiile executorilor judecătorești

1.1.1. Aplicarea titlurilor executorii

10. În punctul 33 din Liniile directoare privind executarea se afirmă că „executorii judecătorești, așa cum sunt definiți de legislația națională, trebuie să fie responsabili de efectuarea executării în limita competențelor lor, așa cum este definit de legislația națională^[4]”. De asemenea se menționează că „statele membre trebuie să aibă în vedere acordarea de competenței exclusive executorilor judecătorești în vederea... executării hotărârilor judecătorești și a altor titluri sau documente executabile [și] pentru implementarea tuturor procedurilor de executare prevăzute de legislația țării în care operează”.

11. Scoaterea parțială a proceselor de executare de sub controlul instanțelor. În conformitate cu această prevedere din Liniile directoare (și cu punctul 67[5]), în legislația națională a majorității statelor europene[6], executarea titlurilor executorii nu face, în principiu, subiectul autorizării prealabile de către o instanță, iar procedurile de executare nu iau sistematic forma unui proces în instanță. Împărțirea sarcinilor între executorii judecătorești și judecători este următoarea. În primul rând, din nou în legislația națională a majorității statelor europene, în plus față de derularea proceselor efective de executare, executorii judecătorești verifică existența premiselor pentru executarea titlurilor și supervizează organizarea procedurii de executare. În plus, în absența circumstanțelor excepționale, instanțele sunt implicate doar dacă trebuie să soluționeze una dintre disputele care pot reieși din operațiunile de executare sau să emită anumite autorizări (de exemplu atunci când operațiunile trebuie desfășurate într-o locație utilizată drept locuință de către un terț). Această împărțire a sarcinilor contribuie la reducerea aglomerării din instanțe și astfel la accelerarea executării fără omiterea drepturilor debitorilor (ale căror obligații sunt prevăzute într-un titlu executoriu). În plus, aceasta oferă titlului executoriu valoarea sa integrală ca bază a procedurilor.

12. Centralizarea funcției de executare. În câteva state membre[7], unul și același profesionist (executorul judecătoresc) este responsabil pentru derularea celor mai multe dintre, dacă nu a tuturor, procedurilor de executare prevăzute în legislația națională. Această abordare pare să ușureze urmărirea procesului de executare pentru părțile în litigiu, indiferent dacă este vorba despre creditori, debitori sau terți. De asemenea se pare că ea contribuie la atingerea unui echilibru corect între drepturile creditorilor și cele ale debitorilor. În acest tip de sistem centralizat de executare, executorii judecătorești au o viziune mai completă asupra circumstanțelor debitorilor și a relației acestora cu creditorii. Astfel este sporită influența lor asupra strategiei procedurale pentru recuperarea datoriilor. Astfel, se pare că această soluție permite executorilor judecătorești să consilieze mai bine creditorii cu privire la măsurile de aplicat și astfel cele mai adecvate metode sunt utilizate în fiecare caz individual.

1.1.2. Activitățile secundare ale executorilor judecătorești

13. Natura multidisciplinară a sarcinilor executorilor judecătorești. În conformitate cu prevederile din punctul 34 din Liniile directoare privind executarea, în plus față de activitatea lor principală de executare a titlurilor executabile, executorii judecătorești trebuie să fie capabili să desfășoare o gamă largă de „activități secundare” care sunt compatibile cu funcțiile lor (ca de exemplu recuperarea datoriilor, vânzarea voluntară a proprietăților mobile sau imobile în cadrul licitațiilor publice, confiscarea de bunuri, înregistrarea sau raportarea dovezilor, și proceduri de faliment). În prezent, deși executorii realizează cel puțin una dintre aceste activități în toate statele membre[8], există diferențe majore între țări. De exemplu, în timp ce în majoritatea statelor acești experți au puteri legate de licitațiile publice obligatorii, doar câteva state le conferă acestora puterea de a reprezenta părțile în instanță, de a elabora acte și documente sub semnătură privată, de a acționa în calitate de mediatori sau de a participa la procedurile de faliment. Statele Membre ale Consiliului Europei pot astfel să extindă puterile executorilor judecătorești pentru a include sarcini legate de toate aspectele executării în cel mai larg sens și pentru a le permite acestora să ofere un „serviciu complet” pentru public în acest domeniu. Acest lucru poate conduce la simplificarea procedurilor atât pentru creditori cât și pentru debitori.

14. Valoarea probatorie a documentelor elaborate de executorii judecătorești. În cadrul activității lor de executare a titlurilor executorii sau de predare a actelor de procedură sau a activităților secundare (în special activitățile de raportare factuală), executorii judecătorești elaborează documente în care descriu constatările și acțiunile lor. Statele pot să stabilească condițiile în care aceste documente pot obține valoare probatorie astfel încât să descurajeze contestațiile înaintate ca tactici de întârziere și să promoveze certitudinea juridică.

1.2. Garanții statutare pentru executorii judecătorești

15. Atunci când statele membre diversifică și extind atribuțiile executorilor judecătorești, pare adecvat să fie prevăzute garanții statutare în legislația națională pentru a putea asigura calitatea activității acestor agenți în timpul exercitării funcțiilor lor. Din acest punct de vedere, statele membre pot în special să acorde atenție instruirii și exercitării adecvate a profesiei de executor judecătoresc.

1.2.1. Reguli pentru formare profesională

1.2.1.1. Conținutul formării profesionale

16. Relevanța instruirii pentru necesități. Toate sesiunile de instruire teoretice și/sau practice la locul de muncă^[9] pentru executorii judecătorești (și angajații lor) trebuie să fie adaptate în funcție de necesitățile identificate prin executarea practică a diverselor sarcini atribuite acestora.

17. Nivel ridicat de instruire profesională. În măsura necesară pentru satisfacerea necesităților identificate prin practica de zi cu zi, asigurarea unui nivel ridicat de instruire profesională pentru executorii judecătorești este mandatată nu doar de complexitatea regulilor care guvernează procedurile de executare civile și de diversitatea sarcinilor atribuite acestor agenți, ci și de încrederea și respectul pe care aceștia trebuie să le inspire publicului. În această privință, statele pot, de exemplu, să ia în considerare alinierea nivelului de pregătire al executorilor judecătorești cu cel al altor profesii juridice (avocați, notari sau judecători). În mod similar, în plus față de participarea la cursuri legate de diverse proceduri de executare și implementarea lor practică, (viitorii) executori judecătorești pot să fie instruiți în tehnici de management al conflictelor și în mediere.

18. Stagii practice pentru candidații pentru funcția de executori judecătorești. Pentru completarea instruirii teoretice inițiale, toți candidații pentru funcția de executori judecătorești trebuie să realizeze un stagiul practic împreună cu un executor judecătoresc aflat în funcțiune. Acest stagiul, care trebuie să aibă o durată suficientă pentru ca respectivii candidați să poată dobândi cunoștințele practice esențiale necesare pentru executarea viitoarelor lor funcții, le permite acestora să acționeze în situații reale și să se confrunte cu realitățile profesiei. În vederea verificării dobândirii cunoștințelor necesare, pot fi organizate examene profesionale la finalul acestor sesiuni de instruire.

19. Instruire la locul de muncă. Poate fi elaborat un sistem de instruire la locul de muncă, nu doar pentru executorii judecătorești aflați în serviciul funcțiunii (pentru care această instruire trebuie să fie obligatorie) ci și pentru angajații lor (în special pentru profesioniștii pentru care legea permite delegarea unora dintre funcțiile executorilor judecătorești).

1.2.1.2. Infrastructura formării profesionale

20. Coordinarea organismelor de instruire. Instruirea inițială și la locul de muncă pentru executorii judecătorești poate fi oferită de diverși furnizori de servicii (universități, executori etc.). Statele pot promova măsuri pentru coordonarea acestor organisme ca metodă de armonizare a instruirii pe ofertă (ca de exemplu parteneriate public-private între universități și facilități de instruire înființate de organizațiile profesionale ale executorilor judecătorești). În mod similar, acestea pot de asemenea să încurajeze înființarea unor organisme specifice dedicate exclusiv instruirii acestor profesioniști (ca de exemplu Școala Națională de Procedură înființată în Franța în anul 1960).

1.2.2. Reguli privind exercitarea profesiei

1.2.2.1. Reguli privind organizarea profesiei de executor judecătoresc

21. Distribuirea executorilor judecătorești în cadrul țărilor. Statele membre trebuie să își comunice opinia privind corelarea dintre arealul geografic al jurisdicțiilor executorilor judecătorești și riscul de deșertificare juridică. În câteva dintre statele membre^[10], executorii judecătorești beneficiază de o vastă jurisdicție geografică, care se poate întinde pe întreaga suprafață a țării. Cu toate acestea, pe măsură ce jurisdicțiile se dezvoltă, executorii se asociază pentru a forma grupuri mai mari (cel puțin atunci când dețin propriile birouri private) iar birourile mici și mijlocii dispar treptat, generând un declin al numărului de birouri (de exemplu în Olanda și Anglia).

Aceste asocieri au avantajele lor. De exemplu, ele pot fi privite ca un mijloc pentru combaterea riscului ca anumiți creditori să manipuleze anumiți executori judecătorești. Cu toate acestea, în combinație cu prezentul trend către dematerializarea procedurilor de executare, acest fenomen poate conduce la restructurarea geografică și poate conduce la modificări radicale. Există un risc real de deșertificare în zonele rurale și în orașele mici. Cu toate acestea, o oarecare proximitate geografică a agenției de executare poate promova un dialog cu debitorii și poate lua în calcul circumstanțele specifice ale acestora.

1.2.2.2. Reguli privind monitorizarea acțiunilor executorilor judecătorești

22. Conduita profesională a executorilor judecătorești și stabilirea standardelor de calitate. Pentru a asigura cunoașterea de către public a sarcinilor profesionale ale executorilor judecătorești, Statele Membre ale Consiliului Europei pot stabili standarde de calitate, elaborate în detaliu și într-un limbaj accesibil tuturor, și să le disemineze pe cea mai largă scară posibilă. De asemenea pot fi elaborate coduri de conduită.

Aceste coduri de conduită trebuie să vizeze în special: obiectivitatea, independența și integritatea executorului judecătoresc; obligația de respectare strictă a legislației în vigoare; obligația profesională de confidențialitate; relația executorului judecătoresc cu creditorii, debitorii, terți, autorități de supraveghere, judecători și toți ceilalți profesioniști în domeniul juridic (ca de exemplu avocați, grefieri și notari); relațiile dintre executorii judecătorești; conduita executorilor judecătorești în viața privată și datoria de consiliere a cetățenilor.

23. Reguli disciplinare care se aplică executorilor judecătorești. Reglementările disciplinare detaliate^[11] inspiră încrederea publicului față de executorii judecătorești. Statele pot să se asigure că există acces eficient la procedurile disciplinare și că acestea sunt realizate într-o manieră care garantează administrarea corectă a justiției (în conformitate cu dreptul la un proces echitabil prevăzut în Articolul 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului). În mod similar, eventualele penalități trebuie să fie definite în mod legal și suficient de variate pentru a permite autorității să impună cea mai potrivită sancțiune pentru gravitatea conduitei pentru care executorul judecătoresc este acuzat. De asemenea trebuie să existe posibilitatea de contestare a acestor penalități.

24. Organisme de monitorizare. Statele pot clarifica distribuția sarcinilor între diversele organisme (tribunale, organizațiile de reprezentare a executorilor judecătorești etc.)^[12] responsabile pentru monitorizarea conformității cu regulile statutare care se aplică executorilor judecătorești. În această privință, atunci când organismele de reprezentare ale profesiei de executor judecătoresc sunt competente, aceste organisme trebuie să ia forma unor organisme juridice guvernate de dreptul public sau trebuie să fie supuse supravegherii din partea Statului.

Statele pot lua în considerație de asemenea posibilitatea înființării unor organisme administrative independente cu responsabilități speciale - în primă instanță - pentru supravegherea, monitorizarea și disciplinarea executorilor judecătorești (ca de exemplu, Comisia Portugaliei pentru Supravegherea Funcționarilor din Justiție - *Comissão para o Acompanhamento dos Auxiliares da Justiça*). Într-un astfel de caz, trebuie să se aștepte revizuirea judiciară a deciziilor emise de aceste autorități.

2. Asigurarea că părțile înțeleg pe deplin procesul de executare

2.1. Informarea părților cu privire la procesul de executare a hotărârilor judecătorești

2.1.1. Informarea părților cu privire la legislația aplicabilă

25. Colectarea principalelor reguli într-un document unic. Informarea deplină cu privire la legislația aplicabilă reprezintă primul pas în înțelegerea și controlul procesului de executare. Aceste informații trebuie să fie ușor accesibile. În acest scop, statele membre pot să elaboreze un cod (ca de exemplu Codul Procedurilor Civile de Executare din Franța) sau o lege (ca de exemplu *Ley de enjuiciamiento civil* din

Spania), care să cumuleze, dacă nu toate reglementările privind procedurile de executare, cel puțin principalele prevederi cu privire la acest subiect. O astfel de compilație va avea de asemenea beneficii evidente pentru profesioniști și pentru autoritățile însărcinate cu implementarea acestor proceduri sau pentru asigurarea implementării corespunzătoare a acestora.

26. Diseminarea fișelor informative. Informațiile privind legislația națională pot fi comunicate părților prin fișe informative practice, concise, privind diversele proceduri de executare și organizațiile profesionale și sarcinile executorilor judecătorești. În mod ideal, aceste fișe informative trebuie să includă extrase din jurisprudența relevantă a instanțelor naționale și internaționale (ca de exemplu Curtea Europeană a Drepturilor Omului), a căror importanță nu trebuie omisă, în special atunci când este vorba despre aducerea la îndeplinire efectivă a titlurilor executorii. Descrierea cazurilor reale poate ajuta publicul să înțeleagă regulile aplicabile.

Pentru atingerea scopului lor, aceste fișe trebuie să fie elaborate într-un limbaj care poate fi înțeles de oricine. Ele pot oferi de asemenea informații privind eficiența efectivă a fiecărui tip de procedură (ca de exemplu durata medie și costurile) și nu trebuie să se limiteze la o simplă descriere a regulamentelor în vigoare.

Fișele informative pot fi diseminate prin cele mai variate mijloace posibile astfel încât să ajungă la un public țintă larg (de exemplu, versiunea pe hârtie poate fi pusă la dispoziția instanțelor și a birourilor executorilor judecătorești iar versiunile electronice trebuie postate pe site-urile web Internet ale guvernelor naționale și ale organismelor naționale ale executorilor judecătorești).

2.1.2. Informarea părților cu privire la procesele de executare a hotărârilor judecătorești în care sunt implicate

27. Indiferent dacă este vorba despre creditori sau debitori, părțile trebuie să fie capabile să înțeleagă procesul de executare în care sunt implicate și trebuie să li se aducă la cunoștință opțiunile disponibile și consecințele juridice ale acestora^[13].

28. Explicații scrise pentru destinatarii notificărilor oficiale. Statele membre pot lua măsuri (ca de exemplu stipularea că în caz contrar procedura va fi nulă) pentru a se asigura că toate notificările transmise debitorilor sau terților în timpul procedurilor de executare descriu potențialele consecințe dacă aceștia nu se supun și toate căile disponibile pentru depunerea unei contestații. Această descriere poate evidenția de asemenea limitele de timp pentru depunerea contestațiilor și instanța care are jurisdicție pentru soluționarea lor. Pentru a fi adecvate, toate informațiile de acest tip trebuie să fie foarte lizibile și să fie elaborate într-un limbaj care poate fi înțeles cu ușurință de oricine.

29. Furnizarea de informații orale pentru destinatarii documentelor. Pentru a se asigura o bună înțelegere a acestui document de către destinatar (de exemplu, debitorul sau terțul prin care se derulează măsura de executare), atunci când un executor judecătoresc predă un document procedural direct destinatarului el poate fi solicitat să redea verbal principalele informații prevăzute în acest document (ca de exemplu consecințele documentului și posibilitățile de contestare etc.). Pentru o mai mare certitudine juridică, în aceeași măsură se poate stipula că documentul predat trebuie să specifice că această formalitate trebuie finalizată.

30. Informații și recomandări pentru creditori. Legislația națională poate prevedea obligația executorului judecătoresc de a informa creditorii cu privire la procedurile de executare (în acest scop a se vedea Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 10 aprilie 2014, *Terebus c. Portugaliei*, cererea nr. 5238/10), cu ajutorul noilor tehnologii atunci când este cazul, și de a-i informa cu privire la strategia care va fi adoptată în timpul derulării procedurii de executare.

2.2. Caracterul inteligibil al legislației aplicabile

2.2.1. Claritatea procedurilor

2.2.1. Claritatea procedurilor

31. Prevederile legislației. În plus față de detalierea regulilor tehnice specifice care se aplică pentru fiecare tip de procedură de executare, legislația națională poate conține prevederi generale în care pot fi menționate principiile generale (principiul echilibrului dintre drepturile și interesele implicate^[14], principiul caracterului confiscabil al bunurilor care aparțin debitorilor^[15] etc.) titlurile executorii care reprezintă justificarea măsurilor de executare^[16], precum și maniera în care acestea devin relevante și, dacă este cazul, definirea principalelor concepte utilizate.

32. Standardizarea documentelor procedurale. În general etapele unei proceduri de executare sunt reflectate într-un set de documente (ca de exemplu ordine de plată, popri și notificări formale în scris). Pentru o mai mare certitudine juridică și pentru a ușura verificarea corectitudinii documentelor elaborate în orice procedură de executare, statele membre pot standardiza aceste documente și, de exemplu, pot elabora biblioteci de documente care să fie accesibile pentru toți executorii judecătorești.

2.2.2. Claritatea costurilor

33. Stabilirea onorariilor și diseminarea acestora. Indiferent dacă lucrează în calitate de persoane fizice autorizate sau dacă sunt angajați de stat^[17], executorii judecătorești beneficiază de o porțiune de autoritate publică atunci când pun în aplicare titlurile executorii și acționează în calitate de „organism public al statului” (cu privire la cazul Curții Europene a Drepturilor Omului *Platakou c. Greciei*, plângerea nr. 38460/97). Astfel statele trebuie să stabilească reglementări privind onorariile aplicabile^[18].

Pentru a evita inechitatea în evaluarea costurilor de executare și orice discriminare în situația când agenții activează în sistemul privat alături de alții cu statut public în același stat (ca de ex. în Bulgaria și Franța), fiecare stat poate stabili o scară a tarifelor de executare pe baza acelorași criterii obiective.

Onorariile în vigoare trebuie diseminate cât mai larg posibil în rândul publicului. În acest scop pot fi utilizate toate modalitățile de diseminare și mass media (pe suport de hârtie sau electronic). De exemplu, onorariile pot fi afișate într-un mod foarte vizibil în birourile executorilor judecătorești (în spațiile în care publicul este primit) și publicate pe Internet (pe site-urile web ale guvernului și / sau site-urile web administrate de organismele reprezentative ale executorilor judecătorești).

3. Asigurarea calității procedurilor de executare a hotărârilor judecătorești

3.1. Cerințe de calitate înaltă pentru procedurile de executare a hotărârilor judecătorești

3.1.1. Eficiența procedurilor de executare a hotărârilor judecătorești

34. Instanțe competente. Pentru o eficiență sporită, statele membre ale Consiliului Europei pot înființa instanțe specializate (de ex în Italia, Franța și Portugalia) care să administreze toate etapele procedurilor de executare. Această specializare poate fi mandatată de natura tehnică a disputelor asupra executării titlurilor executorii.

Înființarea unei instanțe specializate poate ușura furnizarea unor reguli procedurale specifice pentru stadiul în care executarea titlului executoriu are loc (de exemplu, în acest stadiu, drepturile uneia dintre părți față de cealaltă au fost stabilite într-un titlu; în plus, riscul de apeluri rău-intenționate destinate să întârzie realizarea măsurilor executorii este foarte ridicat) și contribuie la grăbirea procedurilor. Astfel, statele pot promova reguli procedurale simplificate (de exemplu, prevederea unor proceduri orale și posibilitatea

părților să se reprezinte). În mod similar, trebuie să existe posibilitatea de a renunța la procedurile litigioase atunci când procedurile de executare se bazează pe un „element surpriză” (de exemplu, în cazul unui sechestrul asigurătoriu, în special atunci când acestea sunt aplicate conturilor bancare).

35. Acoperirea colectivă a riscului de executare nereușită. Pentru ca o procedură de executare să fie considerată reușită, punerea în aplicare trebuie să conducă la obținerea de către creditor a datoriei cuvenite. Cu toate acestea acest scop nu poate fi atins atunci când debitorul nu deține suficiente resurse pentru plata datoriei. În acest scop, pentru anumite tipuri de datorii (în special datorii de întreținere), legislația națională poate stabili mecanisme care plasează o parte din riscul legat de insolvența debitorului (a persoanelor fizice) asupra unui grup de persoane. De exemplu, statele pot avea în vedere înființarea unui sistem prin care persoanele care datorau întreținere pentru un debitor insolvent ar avea dreptul la o sumă forfetară acordată de către serviciile relevante ale statului (această sumă poate fi luată dintr-un fond de compensare finanțat din amenzile și penalitățile recuperate de către stat).

36. Diversificarea tipurilor de proceduri de executare. Statele membre pot fi prevăzute cu un arsenal legislativ care conține proceduri de executare adaptate pentru toate tipurile de obligații care pot fi prevăzute într-un titlu executoriu (obligații de plată, de executare sau neexecutare) și o structură variată a activelor populației (bunuri mobile sau imobile, active corporale sau necorporale, active înregistrate sau neînregistrate).

37. Accesul executorilor judecătorești în spații private. În vederea derulării anumitor operațiuni de executare silită, executorii judecătorești trebuie să aibă acces în spațiile private în care se află activele care fac obiectul titlului executoriu, inclusiv spațiile folosite în scop locativ. În acest scop, legislația națională poate prevedea posibilitatea ca un executor judecătorec să solicite și să obțină asistență din partea agențiilor de aplicare a legii. Absența sau opoziția din partea ocupanților acestor locații nu trebuie să împiedice efectuarea măsurilor de executare sau a măsurilor de protecție. Cu toate acestea, posibilitatea unui acces forțat în locații private în scopul executării trebuie să se supună măsurilor legale de protecție (de exemplu, cerința de a deține un titlu executoriu, eventuala prezență a martorilor care asigură că operațiunile de executare sunt realizate corespunzător sau necesitatea ca executorul judecătorec să închidă intrarea prin care aceștia au avut acces).

38. Operațiuni de executare care implică terți. Trebuie să existe posibilitatea ca operațiunile să fie derulate în orice locație în care se află activele care trebuie recuperate. În particular pot fi emise prevederi pentru implementarea obligatorie a măsurilor de executare asupra activelor, chiar dacă acestea sunt deținute de către terți, inclusiv în locațiile folosite în scop locativ. Plasarea activelor în locuința unui terț nu trebuie să reprezinte un motiv pentru ca debitorii recalitrantși să evite măsurile de executare sau măsurile de protecție.

39. Prevederi pentru, și implementarea, măsurilor de protecție. În circumstanțele prevăzute de legislația națională, creditorii care încă nu dețin titluri executorii împotriva debitorilor lor trebuie să poată să obțină o autorizație de la instanța competentă pentru a dispune luarea unei măsuri asigurătorii. Scopul acestor măsuri este protejarea drepturilor creditorilor (care sunt solicitate mai adesea în tribunalele de primă instanță) păstrând integritatea activelor debitorilor. În scopul asigurării celerității, creditorii care dețin deja un titlu executoriu pot să dispună executarea directă a acestei măsuri, fără autorizarea prealabilă a instanțelor, cu condiția ca implementarea măsurii asigurătorii contestate să facă obiectul unui control judiciar *a posteriori*.

3.1.1.1. Accesul efectiv la procedurile de executare a hotărârilor judecătorești

40. Depășirea obstacolelor economice pentru accesarea procedurilor de executare. Așa cum se afirmă în punctul 62 din Liniile directoare privind executarea, în scopul garantării accesului la justiție, trebuie să existe „scheme de asistență juridică” pentru creditorii care nu pot plăti taxele de executare. Statele care decid să emită o astfel de decizie în funcție de anumite condiții trebuie să se bazeze pe criterii obiective (de exemplu stabilirea condițiilor legate de resursele reclamantului) și să se asigure că acestea previn riscul

de subiectivism (în special atunci când una dintre condiții este gravitatea reclamației). În plus, trebuie să existe asistență juridică la dispoziția creditorilor indiferent de tipul de titlu pe care aceștia îl dețin. În final, se poate ține seama de natura particulară a stadiului de executare a titlurilor executorii, care nu iau neapărat forma unui proces.

3.1.1.2. Informații legate de debitori și de activele lor

41. Persoane autorizate să primească informații rezultate din analiza activelor. Indiferent dacă sunt colectate de grefieri consultanți - non-publice - sau solicitate de debitori, informațiile accesibile din punct de vedere legal privind activele (ca de exemplu adresa de domiciliu a debitorilor, identitatea și datele de contact ale angajaților lor sau conturile deschise în numele lor) nu trebuie comunicate în mod direct creditorilor. Accesul la aceste informații trebuie permis doar executorilor judecătorești, care se supun obligației de confidențialitate.

42. Investigarea activelor debitorului[\[19\]](#). Legislația națională trebuie să asigure pentru executorii judecătorești accesul direct, securizat și electronic la registrele care conțin informații despre active (ca de ex. în Estonia, Lituania, Suedia și Letonia). În scopul evitării costurilor procedurale excesive, acest acces poate viza în special registrele - non-publice - în care sunt colectate diverse tipuri de informații relevante, ca de exemplu registrele păstrate de autoritățile fiscale (ca de exemplu în Suedia) și oficiile de asigurări sociale. Restricționarea accesului la registre care conțin doar informații fragmentate (ca de exemplu datele de identificare a vehiculelor) este contra-productivă.

Accesul la aceste registre poate fi acordat chiar și atunci când legislația națională permite investigarea informațiilor relevante printr-o declarație de avere a debitorului (ca de exemplu în legislația Germaniei și a Italiei). În ciuda potențialelor sancțiuni civile și/sau penale, nu se poate exclude posibilitatea ca aceste declarații să fie incomplete, neadevărate sau false. În plus, adresarea de solicitări către serviciile care administrează serviciile care conțin informații relevante despre active mai degrabă decât despre debitori va reduce riscul ca debitorii să încerce să își ascundă averea.

Organismele care dețin informații care sunt accesibile în mod legal executorilor judecătorești (respectiv, organismele publice sau organismele corporative de drept public[\[20\]](#) și terții care au o datorie[\[21\]](#) față de o persoană implicată în procesul de executare) trebuie să nu poată refuza cererile lor pe baza confidențialității profesionale. În plus, executorii judecătorești trebuie să fie capabili să folosească informațiile furnizate de aceste organisme privind procedurile de executare care implică același debitor în condițiile prevăzute de lege[\[22\]](#).

43. Investigarea activelor debitorului. Așa cum este deja cazul în legislația națională a anumitor țări europene[\[23\]](#), Statele Membre ale Consiliului Europei pot înființa un sistem pentru publicarea măsurilor de executare și a măsurilor de protecție și, în acest scop, să elaboreze un fișier în computerul central, actualizat de executorii judecătorești (de exemplu, executorii judecătorești pot să fie obligați să raporteze organismului care administrează acest fișier într-un anumit interval de timp cu privire la toate actele procedurale desfășurate în timpul procedurii de executare pentru care au fost desemnați). Acest fișier va prezenta, pentru toți debitorii, toate procedurile de executare curente în care sunt implicați și care nu au dorit activele sechestrabile. Acest tip de informații este foarte util pentru executorii judecătorești – și în consecință pentru creditorii – pentru a decide dacă merită să continue procedura de executare. Prin reducerea numărului de măsuri care nu satisfac creditorii dar care implică costuri pentru debitori, aceste mecanisme vor conduce la eficientizarea procedurilor de executare. Pentru a evita divulgările ilegale, accesul la informațiile păstrate în aceste baze de date trebuie controlate cu strictețe.

3.1.1.3. Factori care contribuie la executarea rapidă a hotărârilor judecătorești

44. Promovarea sistemului de e-enforcement. Utilizarea în creștere a noilor tehnologii de comunicare în domeniul justiției reprezintă o tendință majoră în statele membre ale Consiliului Europei. Atunci când este aplicat pentru executarea titlurilor executorii, acest fenomen este reflectat prin schimbul de informații prin

mijloace electronice între diversele organisme implicate în procedură și dematerializarea procedurilor efective de executare (ca de exemplu în Armenia, Danemarca, Georgia, Portugalia și Republica Cehă). Până în prezent, această schimbare a vizat în special sechestrarea conturilor bancare, a mijloacelor fixe și mobile și licitațiile publice (licitațiile electronice).

Dematerializarea procedurilor de executare contribuie la eficientizarea timpului în implementarea anumitor măsuri de protecție sau de executare și sporește numărul potențial al cumpărătorilor în cadrul licitațiilor publice. Astfel ea poate fi încurajată de statele membre, cu condiția ca ea să fie combinată cu toate măsurile de garantare a securității juridice optime (a se vedea punctul 7 din Liniile directoare privind executarea). De exemplu, pot fi încheiate acorduri pentru protejarea confidențialității și integrității tuturor informațiilor comunicate, iar identitatea persoanei care livrează documentul trebuie verificată și trebuie să se asigure că documentele sunt primite de destinatarii efectivi (de exemplu prin înființarea unui sistem de confirmare a recepției).

3.1.2. Cerințe privind justețea procedurilor de executare a hotărârilor judecătorești

3.1.2.1. Drepturile și obligațiile debitorilor în timpul derulării procedurilor de executare a hotărârilor judecătorești

3.1.2.1.1. Asigurarea respectării drepturilor debitorilor

45. Fără a afecta semnificativ dreptul creditorilor de a-și obține ceea ce li se datorează, drepturile și interesele fundamentale ale debitorilor trebuie avute în vedere la implementarea procedurilor de executare.

3.1.2.1.1.1. Încurajarea implicării debitorilor în procedurile de executare a hotărârilor judecătorești

46. **Implicarea debitorilor în procedurile de executare.** În interesul tuturor părților implicate, debitorii care nu s-au coformat imediat cu titlul executoriu emis împotriva lor, pot beneficia de asemenea de posibilitatea de a colabora în cadrul procedurii de executare inițiate de creditorii. Acesta poate fi cazul în special atunci când procedurile de executare vizează activele tangibile. În aceste cazuri, implicarea mai intensă a debitorilor contribuie la atenuarea procesului de executare din partea debitorilor, de exemplu pentru a evita experiența traumatică a sechestrării proprietăților lor. Această cooperare poate avea avantaje de asemenea pentru creditorii, permițându-le de exemplu să evite costurile legate de vânzarea forțată a proprietăților sechestrate (a se vedea punctul 56 din Liniile directoare privind executarea) și pentru a reduce riscul unei vânzări neprofitabile.

Corespunzător, în măsura posibilă și fără întârzierea procedurilor de executare, statele pot încuraja debitorii să participe la procedurile de executare care sunt de interes pentru aceștia. De exemplu, procedurile de executare pot prevedea termene de timp care permit conformarea voluntară cu un titlu executoriu sau acorduri amiabile privind vânzarea proprietăților sechestrate.

Mai general, legislația națională trebuie să creeze condițiile pentru ca părțile să ajungă sau să încerce să ajungă la un acord privind măsurile de executare, în condițiile controlului din partea instanței competente și în baza autorității executorului judecătoresc (în calitate de „mediator post-judiciar” – a se vedea punctul 8 din Liniile directoare privind executarea hotărârilor judecătorești)[24].

În plus, Statele Membre pot informa debitorul, al cărui patrimoniu face obiectul unei măsuri asiguratorii, dreptul de emiteră a unei garanții (de exemplu o ipotecă sau o garanție bancară cu o valoare cel puțin echivalentă cu proprietatea sechestrată) care să înlocuiască măsura (în acest sens, a se vedea de exemplu mecanismul de „cantonament” prevăzut de legislația belgiană.. Codul judiciar, Articolul 1403 et seq). Această înlocuire, care trebuie realizată în maniera solicitată de legislația națională (de exemplu, să fie autorizată de o instanță), va permite eliberarea activelor sechestrate în baza unei măsuri asiguratorii, fără a afecta drepturile creditorilor.

3.1.2.1.1.2. Protejarea dreptului la viața privată pentru debitori și familiile lor

3.1.2.1.1.2. Protejarea dreptului la viața privată pentru debitori și familiile lor

47. Zilele și orele legale pentru operațiunile de executare. Zilele și orele la care operațiunile de executare pot fi desfășurate în mod legal (de exemplu, între 6 a.m. și 8 p.m. cu excepția zilelor de duminică și sărbătorile legale).

48. Persoanele prezente în timpul operațiunilor de executare. Pentru a evita agravarea eventualelor situații conflictuale, în general creditorii nu trebuie să participe la operațiunile de executare. Cu toate acestea, în cazul în care circumstanțele necesită prezența lor (de exemplu, atunci când trebuie să identifice proprietatea care face subiectul procedurii de executare), trebuie să existe posibilitatea ca autoritatea competentă (de exemplu judecătorul însărcinat cu procedurile de executare) să le acorde o autorizare.

În plus, respectarea dreptului la viața privată a debitorului nu trebuie să împiedice participarea persoanelor desemnate să asiste executorul judecătoresc prezent dacă operațiunile de executare sunt realizate în locația folosită de debitor în scop locativ, în absența lor sau în ciuda opoziției lor (de exemplu, martori care pot verifica periodicitatea operațiunilor de executare).

49. Obligația de confidențialitate. Atunci când implementarea unei proceduri de executare implică participarea unui terț (ca de exemplu angajatorul debitorului sau banca la care debitorul deține un cont) doar această informație, și deoarece este strict necesară pentru cooperarea acestei părți, îi va fi comunicată. De exemplu, dacă procedura este derulată printr-un terț pe baza unei hotărâri judecătorești, doar dispozitivul acestei hotărâri trebuie comunicat terțului.

Mai general, oricine implicat în procedura de executare trebuie să se supună obligației de confidențialitate și trebuie să fie pasibil de sancțiuni (civile și/sau penale și, când este cazul, sancțiunilor disciplinare) în cazul divulgării ilegale a informațiilor dobândite astfel. Din acest punct de vedere, actul transmis persoanelor poate oferi informații privind existența obligației de confidențialitate și consecințele implicate de încălcarea acesteia.

3.1.2.1.1.3. Asigurarea unor condiții decente de viață pentru debitori și familiile lor

50. Limitele privind sechestrarea anumitor active aparținând debitorilor. În principiu, toate activele debitorilor trebuie să fie utilizate pentru rambursarea datoriilor lor. Astfel, trebuie să existe posibilitatea de aplicare a măsurilor de executare și a măsurilor de protecție asupra tuturor activelor care aparțin debitorilor (indiferent dacă acestea sunt active corporale sau necorporale, active fixe sau mobile sau active înregistrate sau neînregistrate), indiferent de locația lor.

Cu toate acestea, restricțiile legate de sechestrarea activelor debitorilor trebuie prevăzute și în legislația națională (ca de exemplu, bunuri mobile necesare pentru viața și activitatea profesională a debitorilor și a familiilor lor sau obiecte care sunt esențiale pentru persoanele cu dizabilități sau pentru tratamentul persoanelor bolnave). În scopul clarității, este recomandabil ca aceste restricții privind sechestrul să fie prevăzute într-o singură listă exhaustivă.

51. Reguli specifice procedurilor de executare silită aplicabile conturilor bancare. În procedurile de executare silită aplicate conturilor bancare, poate fi lăsată la dispoziția debitorului o sumă pentru acoperirea cheltuielilor de subzistență (prevăzută de legislația națională). Banca prin care se realizează procedura de executare poate fi informată (prin actul executoriu) cu privire la suma implicată și la contul sau conturile în care trebuie lăsată.

52. Reguli specifice procedurilor de executare silită aplicabile activelor corporale. Atunci când procedurile de executare sunt aplicate activelor corporale, teoretic debitorii pot continua să utilizeze activul

respectiv pe durata procedurii (cu excepția, în particular, a activelor care sunt distruse la prima utilizare). Cu toate acestea, în scopul siguranței, oricare dintre părți (însă în special creditorul sau debitorul) trebuie să aibă posibilitatea să solicite ca activele care fac subiectul procedurii să fie date în administrarea unui custode, desemnat prin acord reciproc sau de către instanță.

53. Respectarea reglementărilor juridice care guvernează societățile aflate în dificultate și supra-îndatorarea persoanelor fizice. Legislația națională ar putea asigura adoptarea unei abordări consecvente la punerea în aplicare a procedurilor de executare civilă și a normelor legale referitoare la companiile aflate în dificultate și la îndatorarea excesivă a persoanelor fizice.. De exemplu, atunci când este necesar pentru recuperarea unui debitor (privat), statul poate organiza proceduri pentru stingerea datoriilor acestuia.

3.1.2.1.2. Pedepsirea abuzurilor și infracțiunilor debitorilor

54. Obstrucționarea ilicită. Sancțiuni adecvate pot fi prevăzute în legislația națională pentru a interzice și pentru a sancționa conduita debitorilor în timpul operațiunilor de executare care pot fi calificate drept „obstrucție ilicită” (de exemplu, ordin de plată însoțit de plata unei sancțiuni periodice pentru neconformitate sau o amendă și/sau plata de daune).

55. Amenințări și acte de violență împotrui executorilor judecătorești. Debitorii trebuie să fie responsabili pentru sancțiuni civile și/sau penale pentru amenințări și acte de violență împotriva executorilor judecătorești și a persoanelor care îi asistă în operațiunile de executare.

56. Ascunderea sau deteriorarea activelor. Răspunderea civilă și/sau penală a debitorilor poate lua naștere dacă aceștia ascund sau deteriorează activele care fac obiectul unei măsuri de executare pe care aceștia au continuat să le folosească în timpul procedurii de executare. În același sens, statele trebuie să sancționeze conduita debitorilor care poate fi încadrată ca insolvență frauduloasă.

3.1.2.2. Drepturile și obligațiile terților în timpul procedurilor de executare a hotărârilor judecătorești

3.1.2.2.1. Asigurarea respectării drepturilor terților

57. Asigurarea măsurilor de protecție specifice. Spre deosebire de debitori, terții nu au obligații personale față de creditori. Astfel nu ar fi irezonabil să se stabilească reguli care să asigure o producție crescută. În acest sens, pot fi oferite măsuri de protecție speciale (de exemplu, cerința pentru autorizare judiciară) atunci când o procedură de executare vizează un activ care aparține unui debitor însă care este deținut în locația unui terț care este folosită de acesta în scop locativ.

58. Dispute asupra proprietății unui activ care face subiectul unei proceduri de executare. Terții trebuie să aibă posibilitatea de a depune plângere în instanța competentă dacă pretind că sunt proprietarii unor active supuse unei proceduri de executare. Pentru a împiedica tacticile de întârziere, admisibilitatea acestor obiecții poate fi condiționată de prezentarea unor documente justificative pe care se bazează presupusul drept de proprietate. În mod similar, legislația națională trebuie să stabilească intervalul de timp în care contestația poate fi depusă.

3.1.2.1.2. Stabilirea drepturilor terților și pedepsirea încălcării acestora

59. Obligații. Terții trebuie să fie obligați să aibă o conduită reținută și cooperantă. În primul rând, ei nu trebuie să împiedice buna realizare a procedurilor de executare (în special prin contribuirea la ascunderea activelor debitorilor sau prin împiedicarea fizică și/sau violentă a acțiunilor executorilor judecătorești). În al doilea rând, ei trebuie să contribuie la realizarea corespunzătoare a operațiunilor de executare dacă legea impune acest lucru. De exemplu, terții prin care se derulează o măsură de executare pot informa executorul

judecătorească cu privire la amploarea obligațiilor lor față de debitor sau pot declara activele pe care le dețin în numele acestora.

60. Sancțiuni. Terții care nu își îndeplinesc obligațiile – în special prin declarații false sau prin refuzul de a informa executorii judecătorești - trebuie să fie sancționați. De exemplu trebuie să fie posibil ca aceștia să fie obligați să plătească daune sau sume datorate de debitor creditorului. Aceste sancțiuni trebuie să fie prevăzute în lege, să fie eficiente și proporționale cu conduita contestată.

3.2. Controlul calității procedurilor de executare a hotărârilor judecătorești

61. Diseminarea rapoartelor anuale de activitate. Organizațiile profesionale care reprezintă executorii judecătorești pot publica rapoarte anuale de activitate care oferă informații ca de exemplu durata medie sau costul procedurilor de executare și – dacă este posibil – rata procedurilor de executare finalizate din anul precedent. Astfel de informații pot ajuta creditorii să stabilească procedurile de implementat (în acest sens, a se vedea, spre exemplu rapoartele anuale elaborate sub egida Camerei Naționale a Executorilor Judecătorești din Belgia). În mod similar, datele statistice pot fi împărțite între numărul de proceduri inițiate și numărul de sancțiuni disciplinare aplicate executorilor judecătorești.

4. Promovarea utilizării terminologiei juridice comune în contextul executării hotărârilor judecătorești

62. Îmbunătățirea procedurilor de executare în statele membre ale Consiliului Europei depinde de utilizarea vocabularului juridic care nu este doar precis, dar și înțeles de toată lumea. În timp ce anumite concepte sunt strâns legate de caracteristicile specifice ale culturilor juridice naționale individuale (ca de exemplu sfidarea instanței), altele descriu circumstanțele prezente care sunt găsite în toate statele membre. Pentru acestea din urmă, pare o bună idee să se continue lucrările la definiții inițiate în Recomandarea Rec(2003)17 a Comitetului de Miniștri și care sunt incluse ulterior în glosarul atașat liniilor directoare pentru o mai bună implementare a recomandării existente a Consiliului Europei privind executarea (CEPEJ (2009), 11REV2).

63. În timp ce clarifică sensul care trebuie atribuit noțiunilor implicate de acest ghid, acest proces de definire urmărește scopul mai general de dezvoltare a unei adevărate culturi judiciare europene.

64. Pot fi făcute referințe la definițiile prezentate în Recomandarea Rec(2003) 17 și la liniile directoare adoptate în urma acesteia, începând cu definiția executării ca punere în aplicare a hotărârilor judecătorești, și de asemenea a altor titluri judiciare sau non-judiciare în conformitate cu legea care obligă părțile să respecte, să omită sau să plătească în conformitate cu decizia.

65. Subiect al acestei definiții generale, un studiu general al legislației naționale a statelor membre ale Consiliului Europei ne cere să completăm câteva dintre definițiile date în Recomandarea și Liniile directoare menționate mai sus, pe baza listei de mai jos [\[25\]](#) :

- **părți interesate în procesul de executare:** Persoanele implicate în mod *direct sau* indirect în procedura de executare. *Acestea includ părțile (creditorul și debitorul), terții și organismele care derulează procedura (autoritățile judiciare și executorul judecătorească).*

- **Executorul judecătorească:** O persoană autorizată *legal* de către stat să desfășoare procesul de executare, *fără a include persoanele cu statut de judecător. Aceasta poate fi profesionist privat împuternicit cu autoritate publică, sau un funcționar public. Statutul său este reglementat de lege.*

- **Creditor.** O parte care solicită executarea. *În condițiile prevăzute de legislația națională, creditorii pot forța debitorii aflați în culpă să își onoreze obligațiile față de ei* [\[26\]](#).

- **Debitor:** O parte, supusă obligației de plată, de a întreprinde sau de a nu întreprinde, împotriva căreia se urmărește executarea[27].

- **Pârât:** Persoană împotriva căreia un reclamant depune o acțiune legală în instanță în timpul implementării unei proceduri de executare.

- **Reclamant:** Persoană care ia inițiativă, în timpul implementării unei proceduri de executare, de înaintare către o instanță pentru a solicita o autorizare sau pentru a înainta o plângere (de exemplu o plângere care contestă valabilitatea unui ordin de executare sau a proprietății unui bun care face subiectul unei astfel de măsuri).

- **Standarde profesionale (ale executorilor judecătorești):** Toate obligațiile referitoare unei activități profesionale, care sunt atribuite executorilor judecătorești.

- **Reguli disciplinare (pentru executorii judecătorești):** Toate regulile care descriu tipurile de culpă, procedura, organismul disciplinar și penalitățile aplicabile pentru executorii judecătorești, toate acestea în conformitate cu cerințele unui proces echitabil.

- **Dispozitivul unei hotărâri judecătorești/hotărâri judecătorești:** Partea finală a unei hotărâri judecătorești care conține decizia efectivă privind litigiul.

- **e-Enforcement:** Utilizarea noilor tehnologii de comunicare în timpul executării titlurilor executorii, care se manifestă în special prin stabilirea procedurilor de executare fără niciun document pe suport hârtie.

- **Investigarea bunurilor:** Măsurile întreprinse de o autoritate mandatată legal să localizeze și să identifice conținutul patrimoniului unui debitor.

- **Măsură asiguratorie:** Măsură luată în scopul protejării drepturilor creditorilor, a cărei recunoaștere a fost în plus solicitată de instanță, fără a aduce atingere activelor debitorului. Spre deosebire de măsurile de executare, măsura asiguratorie nu implică transferul dreptului de proprietate. Pentru o mai bună eficiență, aceste măsuri sunt luate în urma unor măsuri necontencioase iar debitorii sunt notificați doar atunci când acestea intră în vigoare.

- **Măsuri de executare:** Remedii legale care dau dreptul creditorilor care dețin titluri executorii să își recupereze datorile ce li se cuvin atunci când debitorii nu își îndeplinesc cu promptitudine obligațiile față de aceștia.

- **Proceduri de executare:** Toate formalitățile și actele necesare în mod legal pentru implementarea unei măsuri asiguratorii și / sau a unei măsuri de executare într-un caz dat.

- **Obstrucționarea ilicită din partea debitorilor.** Debitorii care ridică obiecții exclusiv în scopul întârzierii procedurilor și care nu sunt bine fondate se fac vinovați de obstrucționare ilicită.

- **Serviciul de documente.** Proces care permite unui funcționar autorizat legal să notifice un document cu caracter judiciar sau ne-judiciar destinatarului acestuia.

- **Terț:** Persoane implicate într-un fel sau altul în executarea deciziilor judiciare sau non-judiciare și care nu reprezintă creditorii sau debitorii, însă fără să includă organismele care derulează procedura (autoritățile judiciare și executorii judecătorești) sau organismele de aplicare a legii (ca de exemplu poliția). Cel mai adesea, acesta reprezintă debitorul unui debitor (angajatul debitorului sau o bancă la care debitorul a deschis unul sau mai multe conturi) sau o persoană care deține un activ aparținând debitorului în numele acestuia.

Titlu executoriu: *Un document judiciar (ca de exemplu o decizie judecătorească) sau un document non-judiciar (ca de exemplu un act notarial) care stabilește dreptul uneia dintre părți să primească plata unei datorii, pe baza căruia legislația națională permite aplicarea măsurilor de executare.*

Custode: *Terț desemnat de instanță prin acordul reciproc al părților, în gestiunea căruia sunt depozitate activele care fac subiectul unei măsuri de executare sau al unei măsuri de protecție.*

Atașament

1. Titlu executoriu care reprezintă temei pentru urmărire penală. Câteva dintre statele europene elaborează prevederi în legislația lor pentru o listă exhaustivă sau or non-exhaustivă a documentelor care reprezintă titluri executorii. Așa se întâmplă în special în (Articolul 2 din Legea privind procedurile de executare), Suedia (Capitolul 3 din Codul de executare) sau Franța, unde Articolul L.111-3 din Codul civil al procedurilor de executare conține o listă exhaustivă a titlurilor de executare. Exemple pot fi găsite de asemenea și în dreptul german (§§ 704 și din Codul de Procedură Civilă), legea spaniolă (Articolul 517 din Legea privind Procedura Civilă sau în dreptul italian (Articolul 474, alin. 2 din Codul de Procedură Civilă. Cu toate acestea, această abordare nu a fost adoptată de toate Statele Membre (de ex. Belgia). În plus, uneori se întâmplă ca o prevedere principală legată de titlurile executorii să fie însoțită de alte câteva prevederi, care au fost sau nu au fost prevăzute în coduri, care prevăd titlurile executorii din propriul lor domeniu de aplicare (de ex. Articolul 430 din Codul de Procedură Civilă din Olanda).

În toate cazurile, în dreptul civil și comercial, în general titlurile executorii sunt împărțite în trei categorii principale: hotărâri judecătorești (care pot include de asemenea, în anumite condiții, decizii de arbitraj), actele notariale și acordurile judiciare. În plus, anumite legislații naționale împuternicesc executorii judecătorești să emită titluri executorii. Acesta este cazul legislației Franței, de exemplu, în cazul în care un cec nu este încasat sau a unui acord oficial aprobat între creditor și debitor.

2. Domeniul de aplicare a funcțiilor executorilor judecătorești În pofida diferențelor care există între legislațiile naționale, majoritatea Statelor Membre preferă anumite soluții, acestea fiind scoaterea parțială a proceselor de executare de sub controlul instanțelor, centralizarea funcției de executare și natura multidisciplinară a sarcinilor executorilor judecătorești.

- **Scoaterea parțială a proceselor de executare de sub controlul instanțelor.** Atunci când analizăm modul în care este organizat procesul de executare, se pare că statele europene pot fi împărțite în două grupe principale.

În prima grupă (majoritatea), executarea titlurilor executorii nu este în principal condiționată de autorizarea prealabilă din partea unei instanțe. Supervizarea procedurilor de executare este realizată în acord cu creditorul și în conformitate cu legislația națională aplicabilă. Statele care folosesc această abordare includ *Germania, Belgia, Finlanda, Franța, Grecia, Luxemburg, Olanda și Suedia.*

În schimb, în statele din cel de-al doilea grup (minoritatea), indiferent de tipul măsurii de executare, inițierea procesului de implementare este condiționată de autorizarea din partea instanței naționale relevante, chiar dacă reclamantul deține un titlu executoriu care stabilește pretenția sa. Cu alte cuvinte, procesul de executare trebuie realizat de o instanță. Acesta este cazul în special al Spaniei, Italiei, Danemarcei și Austriei.

Recent, a fost remarcată o oarecare tendință de scoatere a procedurilor de executare de sub controlul instanțelor. Un exemplu specific este modificarea recentă din legislația Portugaliei.

- Centralizarea funcției de executare. Determinarea gradului de centralizare a funcției de executare în diversele State Membre (care nu trebuie confundat cu aspectul distinct legat de exercitarea funcțiilor în cadrul unui monopol) depinde de măsura în care funcția respectivă poate fi exercitată de una sau mai multe categorii de profesioniști. În sfera acoperită de prezentul ghid, răspunsul la această întrebare evidențiază una dintre principalele diferențe care există în prezent între legislațiile naționale ale Statelor Membre ale Consiliului Europei. În cadrul unui grup de State (de ex. *Austria, Belgia, Spania, Finlanda, Olanda, România, Suedia* și, într-o mare măsură, *Franța*), autoritatea competentă pentru executarea titlurilor executorii este în principiu aceeași, indiferent de măsura de implementare sau de sfera implicată. Din contră, în alte State, sistemul de executare este „descentralizat” (de ex. în *Anglia și Țara Gallor, Scoția, Irlanda și Republica Cehă*). Funcțiile pot fi atribuite pe baza măsurii de executare respective (în Germania, de exemplu, există patru organisme separate însărcinate cu sechestrarea de mobilizări corporale, executarea silită a proprietăților imobiliare și sechestrarea datoriilor, și pentru executarea obligațiilor de acționare sau abținere de la acțiune) sau a tribunalului care a stabilit titlul executoriu și / sau natura datoriei (de exemplu în legislația Angliei și Țării Gallor).

- Natura multidisciplinară a sarcinilor executorilor judecătorești. Pentru a cita doar câteva exemple din statele europene în care „activitățile secundare” prezentate în linia directoare 34 reprezintă activități principale, importante sau comune:

Recuperarea datoriei în: *Belgia, Bulgaria, Franța, Georgia, Grecia, Lituania, Luxemburg, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Olanda, România, Federația Rusă, Slovenia și Republica Cehă (însă nu, de exemplu, în: Germania, Anglia, Estonia, Finlanda, Ungaria, Italia, Letonia, Norvegia, Portugalia, Slovacia, Suedia).*

Licitatii obligatorii în: *Bulgaria, Estonia, Georgia, Ungaria, Letonia, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Moldova, Polonia, România, Slovenia, Republica Cehă (însă nu, de exemplu, în: Grecia, Italia, Portugalia, Rusia).*

Sechestrarea bunurilor în: *Bulgaria, Finlanda, Georgia, Grecia, Ungaria, Italia, Letonia, Moldova, România, Rusia, Slovacia, Suedia (însă nu, de exemplu, în: Scoția, Spania, Estonia, Lituania, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Norvegia, Olanda, Slovenia).*

Înregistrarea și raportarea dovezilor în: *Belgia, Franța, Letonia, Lituania, Luxemburg, Elveția (însă nu, de exemplu, în: Germania, Anglia, Bulgaria, Spania, Estonia, Finlanda, Georgia, Grecia, Ungaria, Italia, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Norvegia, Portugalia, Rusia, Slovacia, Suedia).*

Acționarea în calitate de funcționar al instanței în: *Franța, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Olanda, Rusia, Elveția, Republica Cehă (însă nu, de exemplu, în: Germania, Anglia, Belgia, Bulgaria, Scoția, Spania, Estonia, Finlanda, Georgia, Grecia, Ungaria, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Moldova, Norvegia, Portugalia, România, Slovacia, Slovenia, Suedia).*

Furnizarea de asistență juridică în: *Spania, Estonia, Franța, Lituania, Portugalia (însă nu, de exemplu, în: Germania, Anglia, Bulgaria, Scoția, Finlanda, Georgia, Grecia, Ungaria, Italia, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Moldova, Norvegia, Rusia, Slovacia, Slovenia, Suedia).*

Proceduri de faliment în: *Bulgaria, Spania și Federația Rusă, (însă nu, de exemplu, în: Germania, Anglia, Belgia, Scoția, Estonia, Finlanda, Grecia, Ungaria, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Moldova, Norvegia, Olanda, Portugalia, România, Slovacia, Slovenia, Suedia, Republica Cehă).*

Sarcini atribuite acestora de către instanțe (ca de exemplu raportarea dovezilor, elaborarea rapoartelor de expertiză, realizarea investigațiilor, mediere, desemnarea unui administrator judiciar sau exprimarea unei opinii asupra unui aspect tehnic): *Belgia, Bulgaria, Scoția, Franța, Georgia, Italia, Lituania, Luxemburg, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Moldova, Polonia, România, Slovacia, Slovenia, Elveția, Republica Cehă* (însă nu, de exemplu, în: *Germania, Spania, Estonia, Finlanda, Grecia, Ungaria, Letonia, Norvegia, Olanda, Portugalia, Slovacia, Suedia*).

Mediere în: *Belgia, Moldova* (însă nu, de exemplu, în: *Germania, Anglia, Bulgaria, Scoția, Estonia, Finlanda, Grecia, Ungaria, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Norvegia, Portugalia, România, Slovacia, Slovenia, Suedia, Republica Cehă*).

Reprezentarea părților în instanță în: *Spania, Olanda* și, în anumite cazuri, *Franța, Portugalia, Elveția și Republica Cehă* (însă nu, de exemplu, în: *Germania, Anglia, Belgia, Bulgaria, Scoția, Estonia, Finlanda, Georgia, Grecia, Ungaria, Italia, Letonia, Lituania, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Moldova, Norvegia, Rusia, Slovacia, Slovenia, Suedia*).

Elaborarea actelor și documentelor private în: *Bulgaria, Portugalia* și, subiect al unor condiții specifice, *Franța, Republica Cehă* (însă nu, de exemplu, în: *Germania, Anglia, Belgia, Scoția, Spania, Estonia, Finlanda, Grecia, Ungaria, Italia, Letonia, Luxemburg, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Moldova, Norvegia, Olanda, Rusia, România, Slovacia, Slovenia, Suedia*).

3. Garanții statutare pentru executorii judecătorești. Pentru a ilustra garanțiile statutare pentru executorii judecătorești, pot fi preluate exemple din regulile care guvernează învățământul profesional și exercitarea acestei profesii.

- Accesul la profesia și regulile pentru formare profesională pentru executorii judecătorești. Accesul la profesia de executor judecătoresc în Statele Membre ale Consiliului Europei este condiționat în special de deținerea unei diplome universitare în drept și de o perioadă ulterioară de pregătire profesională.

În timp ce diploma universitară în drept reprezintă o condiție pentru accesul la această profesie în majoritatea Statelor, durata studiilor necesare după examenul de absolvire (sau o diplomă echivalentă) variază. Studiile de drept pot avea o durată de trei ani (de ex. *Anglia, Estonia, Ungaria, Italia, Olanda, Portugalia*), patru ani (de ex. *Finlanda, Franța, Georgia, Lituania, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, România, Rusia*) sau cinci ani (de ex. *Belgia, Bulgaria, Spania, Letonia, Luxemburg, Moldova, Slovacia, Suedia, Republica Cehă*). Cu toate acestea, există anumite State în care nu este necesar un nivel specific de studii în drept. Acesta este cazul de exemplu în *Germania, Scoția, Grecia, Norvegia și Slovenia*.

Ulterior, persoanele care doresc să devină executori judecătorești trebuie să absolve cursuri de formare profesională care includ elemente teoretice și / sau practice înainte de a avea acces la această profesie (de ex. în *Germania, Anglia, Belgia, Scoția, Spania, Estonia, Franța, Luxemburg, Moldova, Norvegia, Olanda, Slovacia, Suedia*; însă nu în: *Bulgaria, Finlanda, Georgia, Grecia, Ungaria, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Slovenia*). Partea practică a formării este aproape întotdeauna asigurată de profesie. În acest sens, merită menționat faptul că în anumite State viitorii executori judecătorești trebuie să finalizeze un stagiul la locul de muncă (de ex. în *Germania, Anglia și Țara Galilor, Belgia, Scoția, Spania, Estonia, Franța, Luxemburg, Moldova, Olanda, Slovacia, Suedia*). Durata acestor stagii variază considerabil în funcție de țară. În *Slovenia* ele au o durată de o săptămână, pe când în *Olanda* durata este de patru ani.

În final, în principiu, candidații trebuie să promoveze un examen specific pentru accesarea acestei profesii (de ex. în *Germania, Anglia, Belgia, Bulgaria, Danemarca, Scoția, Spania, Estonia, Franța, Georgia, Grecia, Ungaria, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Moldova, Olanda, Polonia, Portugalia, Republica Cehă, România, Slovacia, Slovenia, Suedia, Elveția*). Și aici, Statele organizează aceste examene în mod diferit. De exemplu, în timp ce în majoritatea țărilor acest examen are loc după instruirea practică, anumite

State îl organizează înaintea acesteia (de ex. în *Estonia* și *Grecia*) sau atât înainte cât și după (de ex. în *România*). Mai rar, executorii judecătorești trebuie să susțină examene periodice (de exemplu o dată la patru ani în Slovenia).

Atunci când este necesară pentru ocuparea postului de executor judecătoresc, formarea inițială în domeniul dreptului este asigurată de universități. Pe de altă parte, formarea la locul de muncă este asigurată de profesie și, într-o mai mică măsură, de alte organisme, inclusiv universități (pentru aspectele teoretice).

Anumite State dețin centre specializate de instruire pentru viitorii executori judecătorești (*Germania din 1970; Franța din 1960; Georgia din 2009; Ungaria din 2009; Norvegia din 1920; Olanda din 2002; România din 2005; Rusia din 1970*). Colegiul Național Francez pentru Executori Judecătorești cu sediul în Paris deține 25 de centre regionale de exemplu, cu 200 de formatori care predau aproximativ cincizeci de module.

Se prevede că numărul Statelor care dețin centre de formare specifice va crește în viitorul apropiat, deoarece reformele destinate înființării acestora sunt în derulare în câteva țări (de exemplu în *Spania, Grecia sau Portugalia*).

- Reguli privind organizarea profesiei de executor judecătoresc. În termeni absoluți, diferențele dintre numărul de executori din diverse State sunt mari, însă datorită disparității dintre Statele Membre ale Consiliului Europei (în special din punct de vedere geografic sau demografic), acest lucru este foarte puțin relevant. De exemplu, deși în Luxemburg există doar 19 executori, în Rusia există 46.298.

Numărul de agenți permanenți per 100.000 de locuitori oferă o mai bună bază comparativă. În acest caz cifrele variază de la 0,1 (în Anglia și Țara Galilor) la 32.26 (în Federația Rusă). Cu toate acestea, și în acest caz datele trebuie interpretate cu atenție. Diferența observată între Anglia și Federația Rusă este explicată, cel puțin parțial, de faptul că executorii judecătorești privați din Anglia și Țara Galilor (Executorii judecătorești ai Înaltei Curți, care sunt singurii luați în calcul în acest studiu) realizează doar anumite activități de executare (sechestrarea imobilizărilor corporale personale, scoaterea la licitație a acestora și evacuare) întrucât ei apelează la serviciile executorului judecătoresc titular pentru confiscarea bunurilor. Pe de altă parte, în cadrul Federației Ruse, domeniul larg al activităților realizate de executorii judecătorești (circa o treime dintre ei sunt responsabili de asemenea pentru securitatea instanțelor) explică numărul lor atât de mare.

Măsura competenței geografice a executorilor judecătorești variază de la un stat european la altul. Aceștia au competențe naționale în Republica Cehă, Slovacia sau Olanda, de exemplu. Pe de altă parte, în Luxemburg, competența geografică a unui executor judecătoresc este limitată la unul dintre cele două districte judiciare ale țării (Articolul 13 din Legea din 4 decembrie 1990 privind organizarea serviciilor funcționarilor judiciari) în ciuda faptului că suprafața Luxemburgului este de doar 2.586 km². În mod similar, în Belgia „executorii judecătorești pot acționa doar în districtul judiciar menționat în decretul regal prin care au fost numiți” (Articolul 513 din Codul Judiciar). Cu toate acestea Belgia, care are o suprafață de 30.513 km², cuprinde 27 districte judiciare.

Trebuie subliniat faptul că în Anglia acoperirea geografică a executorilor judecătorești a condus la desființarea a aproximativ 90% dintre birouri.

- Reguli privind monitorizarea acțiunilor executorilor judecătorești Cel mai adesea, reglementările disciplinare care se aplică profesiei de executor judecătoresc sunt legate de potențiale încălcări ale reglementărilor sau standardelor profesionale și/sau ale codurilor de etică (de ex. *Anglia și Țara Galilor, Belgia, Bulgaria, Scoția, Spania, Estonia, Finlanda, Franța, Georgia, Grecia, Ungaria, Letonia, Lituania, Luxemburg, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Moldova, Olanda, Portugalia, România, Federația Rusă, Slovacia, Suedia și Republica Cehă: Finlanda, România, Suedia*), iar încălcările legilor și reglementărilor în acest domeniu trebuie să fie legate de activitățile profesionale ale executorului (*însă nu, de exemplu, în: Spania, Lituania, Moldova, Olanda*) sau de alte acțiuni care nu sunt compatibile cu

integritatea, onoarea sau tactul necesare activităților profesionale (*însă nu, de exemplu, în: Finlanda, Georgia, Olanda, Slovacia, Suedia*).

În schimb, proporțiile sunt inversate atunci când conduita imputată executorilor judecătorești este legată de acțiuni din afara sferei activităților lor profesionale. În doar nouă dintre Statele analizate (din 23) există reglementări disciplinare care acoperă încălcarea legilor și reglementărilor în contextul activităților non-profesionale (de exemplu în: *Belgia, Scoția, Estonia, Franța, Georgia, Ungaria, Luxemburg, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Slovacia*) și/sau acțiunile care nu sunt compatibile cu integritatea, onoarea sau tactul necesare activităților non-profesionale (de exemplu în: *Belgia, Scoția, Estonia, Franța, Ungaria, Luxemburg, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Moldova, Republica Cehă*).

Studiul legislației naționale relevă faptul că autoritatea sau autoritățile responsabile pentru decizii legate de sancțiuni disciplinare sunt în general organisme conduse de această profesie (de exemplu în: *Belgia, Spania, Finlanda, Franța, Georgia, Lituania, Norvegia, România, Rusia, Suedia*) și / sau organisme mixte (de exemplu în: *Anglia, Belgia, Bulgaria, Grecia, Ungaria, Letonia, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Moldova, Portugalia, Slovacia, Republica Cehă*). Chiar și așa, există organisme în afara profesiei care au competențe în acest domeniu în anumite state europene (de exemplu în: *Scoția, Estonia, Franța, Luxemburg, Moldova, Olanda, Suedia*). În plus, în câteva state, aceste diverse tipuri de organisme de supraveghere coexistă. În legislația franceză, de exemplu, procedurile disciplinare sunt administrate în general de organismele din cadrul profesiei de funcționar judiciar însă atunci când sunt implicate infracțiuni care atrag sancțiuni mai grave, acestea sunt administrate de organisme externe. Atunci când au autoritatea de audiere a cazurilor în care se contestă disciplina unui executor judecătorec, instanțele implicate sunt în general instanțele ordinare. Cu toate acestea, au fost înființate instanțe speciale în acest scop în Ungaria, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Moldova și Republica Cehă.

Executorii judecătorești din Europa dispun în general de modalități de contestare a sancțiunilor disciplinare dispuse împotriva lor (de exemplu în: *Anglia, Belgia, Scoția, Spania, Estonia, Finlanda, Franța, Georgia, Grecia, Ungaria, Letonia, Lituania, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Moldova, Olanda, Portugalia, România, Rusia, Slovacia*) sau cel puțin câteva dintre aceste sancțiuni (de exemplu în: *Bulgaria, Luxemburg, Suedia*).

Majoritatea legislațiilor naționale prevăd o scară de sancțiuni disciplinare (de exemplu în: *Anglia, Belgia, Bulgaria, Spania, Estonia, Franța, Georgia, Grecia, Ungaria, Letonia, Lituania, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Moldova, Olanda, Portugalia, România, Slovacia, Suedia, Republica Cehă*). În practic toate statele europene, măsurile disciplinare pot include demiterea (*cu excepția Bulgariei*). În mod similar, în majoritatea statelor, executorii judecătorești pot face subiectul unor interdicții temporare de exercitare a profesiei (*însă nu, de exemplu, în: Estonia, Letonia, Rusia*).

4. Informarea părților cu privire la procesele de executare a hotărârilor judecătorești în care sunt implicate. În multe dintre statele europene există reguli etice și/sau standarde profesionale privind relația dintre executorii judecătorești și creditorii și debitorii (de exemplu în *Germania, Anglia, Belgia, Bulgaria, Scoția, Spania, Estonia, Finlanda, Franța, Georgia, Grecia, Letonia, Lituania, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Moldova, Olanda, Portugalia, Slovacia, Republica Cehă*). Aceste reguli privesc, printre altele, comunicarea notificărilor privind stadiul curent al procedurii de executare.

În plus, prevederi mai detaliate legate de măsurile de informare a persoanelor afectate de măsurile de executare sunt incluse în legislația sau reglementările care se referă în mod specific la aceste măsuri. De exemplu, debitorii sunt în general informați cu privire la consecințe dacă nu iau măsuri, și la căile de atac disponibile.

5. Statutul executorilor judecătorești Statutul executorilor judecătorești este prevăzut prin lege (în cel mai larg sens) în legislația națională a statelor europene. În timp ce acestor profesioniști li se delegă o parte din autoritatea publică pentru desfășurarea activității lor, statutul lor variază de la un stat la altul. În scopul prezentului ghid, până în prezent pot fi distinse trei grupe principale de state. În ordinea dimensiunii,

primul grup este cel în care toți executorii judecătorești sunt profesioniști privați (de exemplu în: *Anglia, Belgia, Scoția, Spania, Estonia, Franța, Grecia, Ungaria, Letonia, Luxemburg, Moldova, Olanda, Portugalia, România, Slovacia, Slovenia, Republica Cehă*); în al doilea grup toți executorii judecătorești sunt funcționari publici (de exemplu în: *Germania, Austria, Danemarca, Finlanda, Italia, Norvegia*) pe când în al treilea grup a fost stabilit un sistem „mixt” (de exemplu în: *Bulgaria, Georgia, Serbia, Elveția*). În deceniile recente tendința în Europa a fost să se treacă sarcina de executare către profesioniștii privați.

6. Claritatea legislației aplicabile și claritatea costurilor. Legislația și reglementările privind costurile activităților executorilor judecătorești, care reprezintă o componentă esențială a costurilor totale de executare, sunt stabilite în mai multe state europene. În acest sens, executorii judecătorești trebuie să perceapă tarife standard, printre altele, în Anglia, Belgia, Bulgaria, Scoția, Spania, Estonia, Finlanda, Franța, Georgia, Grecia, Ungaria, Letonia, Lituania, Luxemburg, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Olanda, Portugalia, România, Slovacia, Slovenia și Republica Cehă.

Cu toate acestea, reglementările aplicabile sunt uneori complexe. În legislația belgiană (decretul regal din 30 noiembrie 1976 de stabilire a tarifelor pentru acțiunile întreprinse de funcționarii judiciari în procedurile civile), de exemplu, acțiunile întreprinse de executorii judecătorești în exercitarea atribuțiilor lor așa cum sunt prevăzute în dreptul civil sunt percepute în funcție de caz: utilizarea tarifelor gradate (calculate pe baza sumei pretinse sau pe baza scopului urmărit de acțiune), tarife proporționale (percepute pentru anumite acțiuni în care rezultatul a fost deja obținut - de exemplu distribuirea de venituri, prețul final într-o licitație publică - sau nu a fost atins încă, ca de exemplu proteste), tarife per sesiune plătite pentru anumite acțiuni care se pot întinde în timp (de exemplu, un raport de inventar sau un raport de evacuare – în aceste cazuri, onorariile sunt calculate per oră) sau tarife fixe (percepute pentru formalități aferente precum cercetarea identității persoanelor, publicitate prin postere, elaborarea unui plan zonal, depunerea unei cereri sau consultarea înregistrărilor de sechestru). În plus, există o prevedere pentru tarife majorate în anumite zile sau pentru anumite ore. De exemplu, atunci când activitățile trebuie realizate sâmbătă, duminică, în timpul sărbătorilor legale sau în afara programului oficial de lucru, taxele și tarifele se dublează. În mod corespunzător, coexistă mai multe metode de calcul.

În plus, ca și în cazul practicilor ilegale sau al abuzurilor în cursul activității lor profesionale, solicitarea de către executorii judecătorești a unor „costuri excesive”, care nu respectă tarifele standard stabilite de către Stat, fac subiectul controalelor în multe dintre statele europene (de exemplu în *Germania, Anglia, Belgia, Bulgaria, Scoția, Spania, Estonia, Franța, Georgia, Ungaria, Letonia, Luxemburg, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Moldova, Portugalia, România, Slovacia, Republica Cehă*). Mai general, este posibil în principiu ca atât debitorii, cât și creditorii, să conteste costurile procedurilor de executare. Aceste contestații pot fi adresate executorului judecătoresc respectiv, organismului disciplinar relevant și/sau unei instanțe.

În final, problema costurilor reglementate de stat este corelată cu situația concurențială și competența geografică a executorilor judecătorești privați. În orice zonă geografică dată, pentru activitățile pentru care există un onorariu (respectiv executarea unui titlu executoriu și comunicarea documentelor de procedură), acești profesioniști pot fi judecați doar pe baza calității serviciilor. Merită menționat că, în Germania, toți executorii judecătorești (*Gerichtsvollzieher*) operează într-o zonă geografică unică și că toate serviciile care sunt operate în această zonă sunt desfășurate de executori judecătorești privați.

7. Căutarea informațiilor privind activele debitorului. Eficiența executării depinde în mare măsură de obținerea unor informații relevante cu privire la activele și pasivele debitorului.

În plus față de obținerea informațiilor de la creditor, cercetarea **activelor** debitorului bunuri imobile; bunuri specifice precum vehicule, vase sau aeronave; detalii bancare; situația conturilor bancare ale debitorului; valoarea impozitului plătit de debitor; valoarea salariilor plătite de debitor; mobilizări corporale; mobilizări necorporale etc.) poate fi realizată fie împreună cu debitorii sau cu terți (precum organisme publice sau entități corporative de drept public precum și cu orice angajator al debitorului sau stabilirea contului bancar al debitorului). În timp ce primul tip de investigare a activelor depinde de cooperarea cu debitorul și poate lua forma unei proceduri care conduce la o „declarație de avere” (soluție aleasă printre altele de *Germania*,

Danemarca, Grecia, Spania și Italia), al doilea tip implică în special accesul la registre și / sau baze de date care conțin informații relevante legate de active (soluție aleasă de multe dintre statele europene printre care *Anglia și Țara Galilor, Belgia, Bulgaria, Estonia, Franța, Ungaria, Lituania, Moldova, Olanda, Polonia, Portugalia, Republica Cehă, Federația Rusă, Slovacia, Slovenia și Suedia*).

Eficiența abordării bazate pe „declarația de avere” este determinată într-o mare măsură de sancțiunea care poate fi impusă dacă pârâții nu răspund sau depun în mod intenționat declarații incomplete sau inexacte. Sancțiunile prevăzute de legislația națională variază considerabil și pot intra sub incidența legislației civile sau penale.

Eficiența metodei de utilizare a terților depinde de acordurile privind accesarea registrelor și / sau a bazelor de date și de conținutul acestora. În baza dreptului suedez, de exemplu, executorii judecătorești au acces direct la registre care conțin multe informații despre active. Acestea includ registrul fiscal care conține toate informațiile incluse în declarațiile depuse de contribuabilii suedezi (venit, identitatea angajatorului, împrumuturi etc), care reprezintă punctul de plecare pentru investigații de către executorii judecătorești. De asemenea ei pot consulta „declarația fiscală” de exemplu, care conține informații despre toate impozitele plătibile și rambursările care trebuie primite); date privind agenția de asigurare socială suedeză (această agenție oferă informații legate de pensii, alocații și diverse beneficii sociale primite de debitor); registrul comerțului; registrul parteneriatelor comerciale și al numelor de societate (care conține informații ca de exemplu adresa sau numele acționarilor societății); registrul auto (care conține informații despre vehicule și proprietarii curenți și anteriori); registrul alocațiilor pentru locuință; registrul stării civile (care include informații legate de certificatele de căsătorie); registrul acționarilor (care identifică titularii acțiunilor cotate la bursa de valori); cartea funciară (care conține informații legate de clădiri și proprietarii lor) sau registrul ipotecilor. Consultarea tuturor acestor registre oferă din toate punctele de vedere o imagine completă a activelor debitorului.

Cunoașterea **pasivelor** debitorului este de asemenea utilă pentru implementarea unei măsuri de executare. În acest scop, mai multe state membre au elaborat sisteme pentru publicarea măsurilor de executare. Acesta este în special cazul Suediei (informații disponibile în „registrul debitorilor”), Portugaliei (Art. 717 „*Arhiva computerizată a măsurilor de executare*” și Art. 718 „*Rectificarea, actualizarea, ștergerea și consultarea datelor*” din Codul de Procedură Civilă al Portugaliei) și al Belgiei, care a creat un „registor central al sechestrelor, delegărilor, cesiunilor și datoriiilor colective” (Art. 1389bis/1 urm. din Codul Judiciar al Belgiei). Sistemul înființat în Belgia, care este unul dintre cele mai dezvoltate din Europa, este bazat pe generarea unei baze de date computerizate centralizate a cărei administrare este încredințată Camerei Naționale Belgiene a executorilor judecătorești care operează sub supravegherea unui „Comitet de management și supervizare” înființat în acest scop. Acest registor central conține informații legate de toți debitorii care fac obiectul unei proceduri de executare (sau de protecție) în curs. Accesul la acest registor este permis doar pentru persoanele desemnate. Atunci când se transcrie o citație înainte de confiscarea activelor fixe, se livrează o citație înainte de confiscarea activelor mobile, se execută o confiscare a activelor fixe sau mobile sau se elaborează un „certificat de ne-executare” (indicând faptul că niciunul dintre activele debitorului nu are valoare de piață sau nu poate face subiectul confiscării), executorul judecătoresc respectiv adaugă o notificare în dosar. În plus față de numele executorului judecătoresc respectiv, notificările depuse conțin informații precum identitatea reclamantului, natura și valoarea reclamației, data citației sau a ordinului de confiscare și de asemenea – în cazul confiscării de active fixe sau mobile – o scurtă descriere a proprietății confiscate. Nu se va derula nicio activitate de confiscare fără consultarea prealabilă a acestei baze de date de către executorul judecătoresc, care permite evaluarea șanselor de recuperare a datoriiilor.

[1] guillaume.payan@orange.fr. Autorul dorește să adreseze sincere mulțumiri Uniunii Internaționale a Executorilor Judecătorești, în special Dnei Françoise Andrieux (Președinte), Dlui Mathieu Chardon (Secretar General), Dlui Leo Netten (Președinte Onorific), Dlui Bernard Menut, decedat (fost prim vice-

președinte), D-lui Marc Schmitz (prim vice-președinte), Olof Dahnell și Jos Uitdehaag, avocați, pentru acordarea accesului gratuit la toate informațiile disponibile.

[2] Denumite în continuare „Linii directoare privind executarea hotărârilor judecătorești”.

[3] Cf. Atașament, în special punctul 1.

[4] Termenul de „responsabilitate” este înțeles în sens larg. El se referă nu doar la prerogativele cu care executorii judecătorești trebuie să fie învestiți pentru îndeplinirea cu succes a misiunii lor, ci și la îndatoririle lor specifice (de ex. obligația de informare).

[5] În baza acestei prevederi, „statele membre trebuie să se asigure că respectivul cadru legal de executare nu este prelungit în mod nejustificat. Statele Membre sunt încurajate în particular să ia măsuri pentru a facilita cadrul procedural de executare, pentru a acorda executorilor judecătorești autonomie în luarea propriilor decizii, fără autorizare prealabilă, a etapelor procedurale cele mai adecvate pentru speța în discuție”. A se vedea de asemenea Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE), *Opinia nr. 13 privind rolul judecătorilor în executarea hotărârilor judecătorești*, CCJE (2010)2 final, 19 noiembrie 2010, punctul nr. 24.

[6] Cf. Atașament, în special punctul 2.

[7] Cf. Atașament, în special punctul 2.

[8] Cf. Atașament, în special punctul 2.

[9] Cf. Atașament, în special punctul 3.

[10] Cf. Atașament, în special punctul 3.

[11] Cf. Atașament, în special punctul 3.

[12] Cf. Atașament, în special punctul 3.

[13] Cf. Atașament, în special punctul 4.

[14] A se vedea punctul nr. 7 din Linii directoare privind executarea.

[15] A se vedea punctul nr. 50 din prezentul ghid.

[16] Cf. Atașament, în special punctul 1.

[17] A se vedea în special Atașamentul, punctul 5.

[18] A se vedea în special Atașamentul, punctul 6.

[19] A se vedea Atașamentul, în special punctul 7.

[20] De exemplu, serviciul de asigurări sociale, serviciile fiscale sau cărțile funciare.

[21] În special băncile și angajatorul debitorului.

[22] În acest sens, Liniile directoare privind executarea, în special punctul nr. 46. În plus, Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE), *Opinia nr. 13 privind rolul judecătorilor în executarea hotărârilor judecătorești*, CCJE (2010)2 final, 19 noiembrie 2010, în special punctul 28. *Contra*, de exemplu, soluția reținută în dreptul francez.

[23] Cf. Atașament, în special punctul 7.

[24] A se vedea Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE), *Opinia nr. 13 privind rolul judecătorilor în executarea hotărârilor judecătorești*, CCJE (2010)2 final, 19 noiembrie 2010, în special punctul 28, conform căruia: „*atunci când părțile pot dispune de drepturile lor și pot încheia un acord de executare în conformitate cu legea, nicio prevedere legală nu va împiedica intrarea în vigoare a acestui acord*”

[25] Completările aduse glosarului din Liniile directoare privind executarea sunt prezentate în *italic*.

[26] Definiția termenului de „creditor” se referă la cel de „reclamant” utilizat în Recomandarea Rec(2003) 17 și în Liniile directoare privind executarea. Dat fiind caracterul său general, termenul de „reclamant” poate genera confuzie, întrucât poate implica un proces. Cu toate acestea, în multe dintre statele membre ale Consiliului Europei, instanțele sunt convocate doar pentru a soluționa disputele care pot fi provocate de procedurile de executare. În plus, foarte adesea debitorul este cel care preia inițiativa de depunere a unei contestații în instanța relevantă și astfel își asumă rolul procedural de reclamant.

[27] Definiția termenului de „debitor” este echivalentă cu cea de „pârât” utilizată în Recomandarea Rec(2003) 17 și în Liniile directoare privind executarea, din motive similare cu cele prezentate mai sus pentru termenul de „creditor” din prezentul ghid.